

Skrót Raportu Alternatywnego polskich organizacji pozarządowych

Raport Alternatywny został przygotowany przez grupę polskich organizacji pozarządowych i zawiera informacje dotyczące nieprzestrzegania zapisów Konwencji o prawach dziecka w Polsce.

Raport Alternatywny odnosi się bezpośrednio do Zaleceń Komitetu Praw Dziecka przygotowanych i przedstawionych Polsce w 2002 roku oraz do raportu rządu polskiego z wykonywania przez nasz kraj zapisów Konwencji o prawach dziecka przedłożonego Komitetowi Praw Dziecka w 2012 roku.

Raport zwraca uwagę, że duża część zaleceń Komitetu Praw Dziecka z roku 2002 nie doczekała się realizacji, Polska nie wycofała też wszystkich Deklaracji do Konwencji o prawach dziecka. Raport podkreśla brak istotnych elementów, które są niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki na rzecz dzieci takich jak: mechanizmu koordynującego działania na rzecz dzieci, monitoringu implementacji Konwencji o prawach dziecka, wydzielonego budżetu na rzecz dzieci oraz sprawnego, spójnego i kompleksowego systemu zbierania danych ze wszystkich obszarów życia dziecka.

Raport Alternatywny porusza bardzo wiele kwestii związanych z edukacją, zdrowiem oraz ochroną dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem seksualnym. Zwraca też uwagę na szczególne problemy, jakich doświadczają dzieci w pieczy zastępczej, dzieci cudzoziemskie czy też dzieci romskie. Porusza trudny temat ubóstwa i wykluczenia społecznego dzieci oraz odnosi się do braku poszanowania poglądów dziecka we wszystkich sprawach, które go dotyczą.

Raport nie porusza wszystkich kwestii związanych z nieprzestrzeganiem Konwencji o prawach dziecka w Polsce, skupiając się jedynie na tych, które są najistotniejsze z punktu widzenia dobra dziecka oraz wchodzi w obszar działań organizacji będących autorami raportu. W przygotowaniu raportu wzięły udział kluczowe organizacje zajmujące się tematami podniesionymi w zaleceniach Komitetu z roku 2002: **ATD Czwarty Świat, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacja Dzieci Niczyje, Fundacja Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego, Fundacja Dialog-Pheniben, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej, La Strada, Polski Komitet EAPN, UNICEF Polska, Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej. Całość prac koordynował UNICEF Polska.**

W załączeniu przedstawiliśmy podstawowe problemy podniesione w Raporcie oraz propozycje działań w tym zakresie.

Ogólne sposoby wdrażania Konwencji o prawach dziecka

Ustawodawstwo

Reprezentacja małoletniego w postępowaniu karnym

- 1) Konieczność uregulowania w Kodeksie postępowania karnego kwestii związanych z właściwą reprezentacją dziecka w postępowaniu karnym.
- 2) Właściwe przygotowanie i przeszkolenie kandydatów na kuratorów procesowych.

Przesłuchanie małoletnich świadków

- 3) Konieczność wypracowania standardów- „protokołu przesłuchania dziecka”, który m.in. uwzględni potrzebę zmian w ww. zakresie.
- 4) Organizacja szkoleń nt. sposobu prowadzenia przesłuchania dziecka.
- 5) Zmiana formuły prawnej dotyczącej prawa do odmowy zeznań lub odpowiedzi na zadane pytanie, uwzględniająca wiek dziecka.
- 6) Wprowadzenie w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej zapisu, iż przesłuchanie pokrzywdzonego lub świadka małoletniego będzie odbywać się zgodnie z Kodeksem postępowania karnego.

Udział biegłych sądowych w postępowaniach karnych oraz rodzinnych

- 7) Przyjęcie ustawy o biegłych sądowych określającej zarówno kompetencje jak i procedury weryfikacji biegłych sądowych oraz uwzględniającej specyfikę orzekania w sprawach z udziałem dzieci.
- 8) Zapewnienie oferty edukacyjnej dla kandydatów na biegłych sądowych.

Przewlekłość postępowań sądowych

- 9) Wprowadzenie rozwiązań nadających priorytet sprawom z udziałem dzieci zarówno w sądach rodzinnych jak i karnych.

Małoletnie ofiary handlu ludźmi

- 10) Upowszechnienie wśród profesjonalistów wiedzy z zakresu handlu dziećmi.
- 11) Wprowadzenie procedur przyjmowania małoletnich do placówek opiekuńczo – wychowawczych i zapewnienie szkoleń w tym zakresie.

Żebractwo małoletnich

- 12) Wprowadzenie systemowych rozwiązań mających na celu walkę z żebractwem dzieci.

Koordinacja

- 13) Utworzenie mechanizmu koordynującego politykę na rzecz dzieci. Powołanie nowej struktury lub przekazanie uprawnień strukturze już istniejącej. Określenie zakresu działań, kompetencji oraz budżetu tej jednostki. Do jej zadań należałoby zarówno koordynacja działań na rzecz dzieci jak również monitoring ich skuteczności.

- 14) Opracowanie strategii na rzecz dzieci z mierzalnymi celami oraz systemem monitoringu.

Niezależny monitoring

- 15) Opracowanie i wdrożenie systemu monitoringu i samooceny wdrażania Konwencji o prawach dziecka.

Rozdział środków

- 16) Stworzenie systemu umożliwiającego śledzenie i analizę wydatków na rzecz dzieci w poszczególnych ministerstwach i instytucjach rządowych co pozwoliłoby oszacować całkowite wydatki państwa na rzecz najmłodszych i umożliwiłoby ocenę efektywności wydawanych funduszy oraz zmiany ich wysokości w czasie.

Gromadzenie danych

System gromadzenia danych

- 17) Gromadzenie wszystkich danych zgodnie z zaleceniem Komitetu Praw Dziecka.

Brak danych dotyczących dzieci, w szczególności dzieci poniżej 5 roku życia

- 18) Opracowanie systemu monitorowania sytuacji dzieci w Polsce.
- 19) Opracowanie metodologii i uwzględnienie specyfiki monitorowania sytuacji małego dziecka. Wypracowanie definicji dobrostanu małego dziecka, rodzaju wskaźników i sposobu zbierania danych. Pozwoli to na uwzględnianie tzw. „miękkich” wymiarów dobrostanu dzieci – takich jak dostęp do edukacji, relacje społeczne albo możliwość dorastania w korzystnym dla dziecka środowisku naturalnym i społecznym.

Współpraca ze społeczeństwem obywatelskim

- 20) Przeprowadzenie konsultacji w taki sposób, aby dać możliwość odniesienia się organizacjom pozarządowym do poruszanych kwestii.
- 21) Podawanie do publicznej wiadomości czy i jakie uwagi zostały zaakceptowane.

Rozpowszechnianie

- 22) Prowadzenie systematycznej edukacji o prawach dziecka.

Zasady ogólne

Szacunek dla poglądów dziecka

- 1) Zobligowanie wszystkich instytucji publicznych do poszanowania poglądów dziecka.
- 2) Wypracowanie i wdrożenie standardów wysłuchania dziecka w procedurze sądowej.
- 3) Promocja wśród sędziów instytucji wysłuchania dziecka.

- 4) Zobligowanie Rodzinnych Ośrodków Diagnostyczno-Konsultacyjnych wydających opinię w sprawach opiekuńczych do uwzględnienia stanowiska dziecka w sprawie jego dotyczącej.
- 5) Przygotowanie i wdrożenie oferty szkoleniowej skierowanej do sędziów rodzinnych uwzględniających problematykę wysłuchania dziecka zapewniającej dziecku poczucia bezpieczeństwa i prywatności.

Prawa i wolności obywatelskie

Wolność sumienia i wyznania

Wolny wybór pomiędzy lekcjami religii a etyki

- 1) Monitorowanie realizacji rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach.
- 2) Zagwarantowanie przestrzegania konstytucyjnej wolności sumienia i wyznania w publicznych placówkach edukacyjnych.

Okna życia

- 3) Należy prowadzić działania zmierzające do rozwoju profilaktyki i opracowywania programów i rozwiązań systemowych oraz promować już istniejące dobre praktyki organizacji pozarządowych, aby ograniczyć porzucanie noworodków.

Złe traktowanie i przemoc

- 4) Wprowadzenie Służb Ochrony Dzieci.
- 5) Uzupełnienie oferty szkoleniowej o szkolenia centralne uwzględniające problematykę przemocy wobec dziecka.

Środowisko rodzinne i alternatywne systemy opieki

Alternatywne systemy opieki

Pieczna rodzinna dla dzieci ze specjalnymi potrzebami

- 1) Intensyfikacja działań, w tym ogólnopolskich, na rzecz pozyskiwania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej. Efektywne wsparcie funkcjonujących rodzinnych form opieki zastępczej. Zapobieganie rezygnacji z funkcji rodziców zastępczych.
- 2) Zbieranie danych pozwalających na pogłębioną analizę przyczyn zjawiska, a nie jedynie ilościowe informacje dotyczące stanu liczbowego rodzin zastępczych w Polsce na określony dzień roku.
- 3) Rozwój rodzinnej opieki zastępczej – specjalistycznych zawodowych rodzin zastępczych.

Dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, w tym dzieci ze specjalnymi potrzebami

- 4) Wprowadzenie przepisów zabezpieczających dzieci poniżej 7 roku życia (10 roku życia) przed umieszczaniem w placówkach z jednoczesnym poszanowaniem zasady nierozdzielania rodzeństw.
- 5) W miejsce interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych dla dzieci ze szczególnymi potrzebami powinno dążyć się do rozwoju specjalistycznych zawodowych rodzin zastępczych. Istniejące mechanizmy wspierania finansowego rodzin specjalistycznych są nie wdrażane.

Barieri w rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej

- 6) Tworzenie planów rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie wcześniejszych analiz realnych potrzeb społeczności lokalnej i rozwijania adekwatnie do nich rodzinnych form pieczy zastępczej. Zabezpieczenie w budżecie starostwa odpowiednich środków finansowych na właściwą realizację opracowanych planów.
- 7) Wprowadzenie zapisu, który w sposób jednoznaczny wskaże, iż przy wykonywaniu czynności koordynatorzy są zobowiązani szanować prywatność rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

Obowiązek informacyjny

- 8) Wprowadzenie ustawowego zobowiązania organizatorów pieczy zastępczej do informowania osób pełniących funkcje rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka o uprawnieniach zagwarantowanych im przepisami ustawy.

Usamodzielnianie wychowanków

- 9) Opracowanie i wdrożenie krajowego programu działań w zakresie usamodzielniania z pieczy zastępczej wychowanków z niepełnosprawnością, w tym: zapewnienie odpowiedniej liczby mieszkań nadzorowanych/chronionych, jako alternatywa dla istniejącego systemu instytucjonalnych form jak Domy Pomocy Społecznej.
- 10) Opracowanie i wdrożenie narodowego programu mieszkalnictwa socjalnego z uwzględnieniem potrzeb usamodzielniających się wychowanków opieki zastępczej.
- 11) Rozwój zasobów mieszkań chronionych, w tym z przeznaczeniem dla usamodzielniających się wychowanków opieki zastępczej, w odpowiadającym zapotrzebowaniu zakresie.

System kształcenia nauczycieli

- 12) Modyfikacja systemu kształcenia nauczycieli celem uwzględnienia w treściach nauczania (i praktykach) informacji o specyfice pracy z dzieckiem w pieczy zastępczej.

Podstawowa opieka zdrowotna i bytowa

Opieka zdrowotna

Karmienie piersią

- 1) Monitorowanie karmienia piersią w Polsce.
- 2) Promowanie i wspieranie inicjatyw mających na celu upowszechnianie karmienia piersią.
- 3) Prowadzenie kampanii edukacyjnych pokazujących korzyści karmienia piersią zarówno dla dziecka jak i matki

Ustawa o zdrowiu publicznym

- 4) Konieczność jak najszybszego przygotowania Ustawy o zdrowiu publicznym, która obejmie swoim zakresem ustalenie zasad funkcjonowania systemu zdrowia publicznego i zagwarantuje w nim właściwe miejsce opiece pediatrycznej. Dodatkowo określi ona sposoby

identyfikacji i przeciwdziałania głównym zagrożeniom zdrowia publicznego, w tym cele i działania na rzecz profilaktyki, promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

Funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej

- 5) Konieczność wzmocnienia podstawowej opieki zdrowotnej.
- 6) Przesunięcie ciężaru na opiekę ambulatoryjną i działania profilaktyczne.
- 7) Rozszerzenie kompetencji lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i uwolnienie procedur diagnostyczno – terapeutycznych umożliwiającym lekarzowi rodzinemu i pediatrze wykonanie tomografii komputerowej lub innych specjalistycznych badań tak, aby umożliwić wczesną diagnozę.

Tendencje w rozwoju dzieci

- 8) Konieczność uwzględnienia rosnącej liczby dzieci z chorobami przewlekłymi i przygotowanie na to systemu opieki zdrowotnej, aby zapewnić dzieciom pełen dostęp do usług medycznych.
- 9) Wprowadzenie właściwie prowadzonej i skutecznej edukacji prozdrowotnej skierowanej zarówno do dzieci jak i rodziców dotyczącej właściwego żywienia oraz wpływu aktywności fizycznej na kondycję zdrowotną.
- 10) Zapewnienie dostępu do usług specjalistycznych w tym rehabilitacji dla dzieci i młodzieży w szczególności z małych ośrodków i wsi.
- 11) Zapewnienie skutecznej i powszechnie dostępnej profilaktycznej opieki stomatologicznej.

Deficytowość ochrony zdrowia dzieci i młodzieży

- 12) Konieczność właściwej wyceny procedur pediatrycznych odzwierciedlających ich rzeczywiste koszty.

Szczepienia

- 13) Modyfikacja kalendarza szczepień obowiązkowych
- 14) Kampania informacyjna uświadamiająca rodzicom znaczenie szczepień dla zdrowia ich dziecka.

Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży

- 15) Dofinansowanie systemu leczenia psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży oraz zwiększenie liczby psychiatrów dziecięcych.
- 16) Zmiana systemu kształcenia psychiatrów dziecięcych tak, aby zwiększyć liczbę lekarzy tej specjalności.
- 17) Rozwój placówek terapii środowiskowej.

Podstawowa opieka bytowa

Brak monitorowania ubóstwa dzieci na podstawie statystyki publicznej

- 1) Poprawienie jakości informacji upublicznianych przez GUS na temat ubóstwa dzieci. W szczególności należy przedstawiać ubóstwo w liczbach względnych i bezwzględnych według najważniejszych cech dzieci: wieku, płci, miejsca zamieszkania, typu rodziny, niepełnosprawności. Ważne też, aby w statystykach pokazać wpływ świadczeń rodzinnych na ograniczanie ubóstwa dzieci.

Dzieci grupą najbardziej narażoną na ubóstwo

- 2) Ograniczanie ubóstwa relatywnego i w szczególności skrajnego dzieci powinno być priorytetem rządu. Powinno znaleźć to wyraz w konkretnych zobowiązaniach w postaci redukcji wskaźników ubóstwa dzieci do 2020 r. W Krajowym Programie Reform oraz w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu do głównego celu ograniczania liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych o 1,5 miliona należy dodać cele dotyczące ubóstwa dzieci: zmniejszenie liczby dzieci doświadczających ubóstwa relatywnego z 1,5 miliona w 2013 do 750 tys. w 2020 r. oraz dzieci w ubóstwie skrajnym: z 710 tys. w 2013 do 355 tys. w 2020.

Dzieci w rodzinach wielodzietnych i niepełnych oraz dzieci z niepełnosprawnościami

Zbyt niskie wydatki o zaburzonej strukturze i zbyt niskie zasiłki rodzinne i dodatki do nich

- 3) Kryteria dochodowe decydujące o dostępie do zasiłków rodzinnych powinny być systematycznie podwyższane, aby udostępniać tę pomoc coraz większej liczbie rodzin (docelowo wyłączone powinny być tylko zamożne rodziny). Zasiłki rodzinne powinny być systematycznie podwyższane, aby stanowiły co najmniej 50% dziecięcego minimum egzystencji, z uwzględnieniem zwiększonych potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.
- 4) Dodatek do zasiłku rodzinnego dla dzieci w rodzinach wielodzietnych powinien być zwiększony. Należy uwzględnić spadek jego realnej wartości, ale również to, że nie chroni on odpowiednio rodzin wielodzietnych przed zwiększonym ryzykiem ubóstwa.
- 5) Standardy minimalnego poziomu życia w postaci minimum egzystencji i minimum socjalnego powinny uwzględniać potrzeby dzieci z niepełnosprawnościami nie wymagających i wymagających stałej opieki (dzieci niezdolne do samodzielnej egzystencji).
- 6) Dodatek do zasiłku rodzinnego dla dzieci z niepełnosprawnością powinien być zwiększony. Należy uwzględnić spadek jego realnej wartości oraz to, że nie chroni on odpowiednio dzieci z niepełnosprawnościami przed zwiększonym ryzykiem ubóstwa. Podobnie należy uczynić w przypadku zasiłku pielęgnacyjnego.
- 7) Zapowiedziane zmiany w ulgach podatkowych (refundacje dla uboższych rodzin z dziećmi) oraz stopniowe, a nie progowe wycofywanie świadczeń rodzinnych powinny zostać skutecznie przeprowadzone.

Edukacja

Nieskuteczne wyrównywanie szans edukacyjnych

- 1) Wprowadzenie skutecznego systemu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci ze wsi i uboższych środowisk na wszystkich szczeblach edukacji, z jednoczesnym sprawdzaniem jego efektów.

Nakłady na edukację – za niskie i nierówno dzielone

- 2) Wprowadzenie dodatkowego mechanizmu zwiększania wydatków na jednego ucznia w uboższych gminach.

Dostępność wczesnej edukacji

- 3) Wprowadzenie subwencji dla samorządów na zadania opiekuńczo-edukacyjne dla dzieci poniżej 5 lat, by zapewnić dostępność do wczesnej edukacji wszystkim dzieciom.

System pomocy materialnej dla dzieci

- 1) Stworzenie systemu, który zapewni efektywne wykorzystanie środków materialnych przeznaczonych na wyrównywanie szans edukacyjnych: lepsze rozpoznanie potrzeb uczniów, zmniejszenie formalizmu procedur związanych z uzyskiwaniem pomocy oraz wsparcie szkół i nauczycieli w zapewnieniu form pomocy dopasowanych do potrzeb konkretnych dzieci.
- 2) Zapewnienie współpracy między publicznymi i prywatnymi programami wsparcia, m.in. poprzez silniejsze włączenie gmin, szkół i nauczycieli w informowanie dzieci i ich rodzin oraz pomoc w staraniach o stypendium.
- 3) Monitorowanie procesu wprowadzania w szkołach nowych zasad finansowania podręczników oraz ich wpływu na jakość edukacji (w tym nauczania z wykorzystaniem wydanego przez MEN nowego elementarza).

Dostęp do komputerów i Internetu

- 1) Uwzględnienie w programach wsparcia materialnego dla dzieci ze wsi i uboższych środowisk możliwości dofinansowania zakupu urządzeń mobilnych i dostępu do Internetu.
- 2) Zorganizowanie w szkołach, bibliotekach publicznych i innych lokalnych instytucjach skutecznego systemu udostępniania komputerów i Internetu tak, aby zapewnić ich dostępność wszystkim dzieciom.
- 3) Efektywne programy stymulujące korzystanie z TIK w edukacji, rozwijaniu pasji i wiedzy, a nie tylko w celach rozrywkowych i towarzyskich.
- 4) Rozwijanie ze środków publicznych programów budowania otwartych zasobów edukacyjnych, czyli tworzonych na wolnych licencjach materiałów dla uczniów i nauczycieli
- 5) Współpraca MAC, MEN i MIR w zakresie zwiększania dostępu do nowych technologii dzieci z mniejszych miejscowości i środowisk defaworyzowanych, w tym tworzenie lokalnych centrów aktywności cyfrowej w ścisłym powiązaniu z placówkami oświatowymi.
- 6) Zwiększanie umiejętności cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów i na wszystkich etapach edukacyjnych.

Niski poziom edukacji w szkołach zawodowych

- 13) Pilna modernizacja kształcenia zawodowego, tak by nie stanowiło mechanizmu reprodukcji i pogłębiania nierówności społecznych.

Wybrane osiągnięcia i problemy

- 14) Zmniejszenie nacisku na wyniki egzaminów zewnętrznych, obniżenie ich rangi i przeciwdziałanie mechanizmom selekcji (unikanie tworzenia „lepszyc” i „gorszych” klas w szkołach na wszystkich etapach edukacyjnych, przestrzeganie rejonizacji w gimnazjach).
- 15) Szkolenie nauczycieli w zakresie pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- 16) Monitorowanie dróg i osiągnięć edukacyjnych edukacji dzieci należących do w/w grupy.

Szkoła niezaangażowana

- 17) Zwiększenie rangi edukacji obywatelskiej w pracy szkół i nauczycieli, systemowe wsparcie dla działań rozwijających partycypację uczniów i demokratyczną kulturę szkoły.
- 18) Uruchomienie strategii rozwoju kapitału społecznego w odniesieniu do dzieci i dorosłych.
Strategia taka została opracowana w 2009 r., z udziałem kilku resortów i organizacji pozarządowych, nie opracowano jednak planu działań i nie wiadomo, czy będzie realizowana.
- 19) Wprowadzenie modyfikacji podstawy programowej przedszkoli i szkół, tak by nauczyciele, uczniowie i rodzice znali prawa dziecka i potrafili w praktyce stosować mechanizmy ich ochrony.
- 20) Szkolenie nauczycieli w zakresie praw dziecka i praw człowieka oraz upowszechnianie modelu szkoły, która nie tylko o nich uczy, ale na co dzień ich przestrzega i pokazuje, jak dzieci mogą stawać w obronie praw swoich i praw innych ludzi.

System wczesnej opieki i edukacji

Integracja systemów wczesnej opieki i edukacji

- 21) Konieczna jest integracja systemów wczesnej opieki i edukacji. Oznacza to konieczność wypracowania zasad współpracy Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w tym obszarze.

Nowa podstawa programowa

- 22) Konieczność opracowania nowej podstawy programowej dla edukacji wczesnodziecięcej
- 23) Konieczne jest wprowadzenie zmian do podstawy programowej dla przedszkoli, które zobligują nauczycieli do stosowania Konwencji o prawach dziecka w codziennej praktyce dydaktycznej.

Inne formy wychowania przedszkolnego

- 24) Uelastycznienie „innych form wychowania przedszkolnego” Wymaga to zmiany rozporządzeń, zwłaszcza dotyczących zmniejszenia liczby dzieci w grupie (nie powinna być większa niż 15. dzieci), zlikwidowanie książeczek zdrowia dla rodziców - wolontariuszy, uproszczenie przepisów budowlanych i SANEPID, zapewnienie dodatkowego doskonalenia dla nauczycieli (zwłaszcza w zakresie pracy z grupą różnowiekową, współpracy z rodzicami, wyrównywania szans edukacyjnych).

Likwidowanie barier hamujących rozwój usług dla małych dzieci

- 25) Dostosowanie przepisów budowlanych, SANEPID-u, ppoż. i innych do rozwoju alternatywnych usług opiekuńczo-edukacyjnych.

Specjalne środki opieki

Dzieci uchodźcy oraz pozostający bez opieki małoletni ubiegający się o azyl

- 1) Wprowadzenie instytucji kuratora dla małoletnich cudzoziemców bez opieki, który miałby obowiązek zabezpieczenia najlepszego interesu dziecka, uwzględniania jego poglądów oraz

zostałby wyposażony w uprawnienia do reprezentowania go we wszystkich niezbędnych procedurach administracyjnych. W tym celu niezbędne jest wprowadzenie zmian w ustawie o udzielaniu ochrony cudzoziemcom na terytorium RP, ewentualnie w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Umieszczanie małoletnich cudzoziemców w ośrodkach strzeżonych

- 2) Wprowadzenie przepisów w ustawie o cudzoziemcach, zakazujących wprost umieszczania w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców osób poniżej 18 roku życia.

Dostęp do publicznej opieki zdrowotnej

- 3) Wprowadzenie do ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przepisów umożliwiających zapewnienie małoletnim cudzoziemcom oraz kobietom w trakcie ciąży, porodu i położu bezpłatnego dostępu do publicznej opieki zdrowotnej bez względu na ich status pobytowy.

Dostęp do świadczeń z opieki społecznej i świadczeń rodzinnych

- 4) Wprowadzenie zmian do ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych umożliwiających dostęp do świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z pomocy społecznej cudzoziemcom, którzy otrzymali w Polsce zgodę na pobyt ze względów humanitarnych na tych samych zasadach, co cudzoziemców, którym przyznano ochronę międzynarodową.

Wykorzystywanie seksualne i handel

- 5) Organizacja i przeprowadzenie szkoleń dla sędziów orzekających w sprawach karnych związanych z wykorzystaniem seksualnym dzieci.
- 6) Wprowadzenie w programach szkół średnich oraz uczelni wyższych prowadzących kierunki związane z turystyką tematyki związanej z komercyjnym wykorzystywaniem dzieci.
- 7) Opracowanie i wdrożenie narodowego planu działania wobec komercyjnego wykorzystywania seksualnego dzieci.
- 8) Wprowadzenie w programach nauczania tematyki związanej z handlem ludźmi
- 9) Konieczna jest zmiana przepisów Ustawy o pomocy społecznej, która wyklucza możliwość udzielenia obywatelom UE, ofiarom handlu ludźmi, adekwatnej do potrzeb pomocy.

Wymiar sprawiedliwości dla nieletnich

Pobyt w schronisku dla nieletnich

- 10) Pobyt nieletniego w schronisku dla nieletnich nie powinien przekraczać 3 miesięcy.

Gwarancje proceduralne

- 11) Prawa proceduralne nieletniego powinny być zgodne z obowiązującymi standardami międzynarodowymi w tym w szczególności prawo do obrońcy z urzędu i respektowanie zasady domniemania niewinności.

Dzieci z grup mniejszości

Niewystarczająca znajomość języka polskiego

- 12) Wprowadzenie działań mających na celu wsparcie językowe dzieci romskich. Prowadzenie nauki języka polskiego na warunkach języka obcego jest niezwykle ważne w pierwszym okresie ich edukacji. Jest to możliwe dzięki zajęciom dodatkowym, które prowadzone będą przez odpowiednio przygotowanych nauczycieli (przygotowanych do nauki polskiego jako języka obcego. Obecnie zajęcia te prowadzone są przez polonistów). Liczba godzin zajęć powinna być zależna od indywidualnych potrzeb dziecka i określana każdorazowo przez nauczyciela.
- 13) Zorganizowanie zajęć dla pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych na temat historii i kultury Romów- wiedza ta usprawni komunikację z dziećmi romskimi podczas badań, oraz może wpłynąć na dobór adekwatnego narzędzia badawczego sprawdzającego kompetencje intelektualne dziecka. Ponadto będzie to pomocne w sprawniejszej komunikacji z rodzicami dzieci romskich, którzy często nieświadomi swojej decyzji podpisują dokument decydujący o dalszej drodze edukacyjnej dziecka.
- 14) Zorganizowanie warsztatów dla pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych - pomoc, w jaki sposób korzystać z testów wrażliwych kulturowo podczas badań dzieci romskich w poradniach psychologiczno-pedagogicznych.
- 15) Obowiązek/zalecenie używania testów niewerbalnych i wrażliwych kulturowo podczas badania dzieci romskich w poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

Edukacja segregacyjna

- 16) Wygaszanie przedszkoli dla Romów w związku z zakazem edukacji segregacyjnej

Asystenci romscy

- 17) Wzmocnienie funkcji asystenta edukacji dzieci romskich poprzez:
 - regularną ewaluację pracy asystentów romskich (nie wszystkie osoby pełniące tę funkcję są kompetentne);
 - zapewnienie możliwości podnoszenia kompetencji zawodowych (regularne szkolenia, warsztaty- powinien powstać jednolity program zajęć edukacyjnych dla asystentów z całej Polski);
 - zapewnienie możliwości uzupełnienia wykształcenia dla najaktywniejszych (ukończenie szkoły, studiów, studiów podyplomowych);
 - określenie statusu w szkole asystenta romskiego obowiązującego na terenie całego kraju - wysokość wynagrodzenia zgodna z zakresem obowiązków, miejsce do pracy w szkole, sposób komunikacji z nauczycielami oraz rodzicami romskimi, doprecyzowanie zakresu obowiązków);

Niewystarczający poziom wiedzy wśród nauczycieli o kulturze Romów

- 18) Zorganizowanie zajęć oraz opracowanie materiałów edukacyjnych (np. lekcje e-learningowe) dla nauczycieli na temat historii i kultury Romów- wiedza oraz materiały edukacyjne umożliwią prowadzenie zajęć o Romach podczas np. lekcji wychowawczych oraz z pewnością usprawnią komunikację z dziećmi romskimi oraz ich rodzicami.
- 19) Wyposażenie bibliotek szkolnych w publikacje o społeczności romskiej, z których będą mogli korzystać zarówno uczniowie jak również nauczyciele.